

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

JUNIE 2017

EKONOMIE V1

PUNTE: 150

TYD: 2 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 12 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Beantwoord VIER vrae soos volg in die ANTWOORDEBOEK.
 - AFDELING A: VERPLIGTEND
 - AFDELING B: Beantwoord TWEE van die drie vrae.
 - AFDELING C: Beantwoord EEN van die twee vrae.
2. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik word.
3. Skryf die vraagnommer boaan elke antwoord neer.
4. Lees die vrae noukeurig en begin elke vraag boaan 'n NUWE bladsy.
5. Laat 2–3 reëls oop tussen onderafdelings van vrae.
6. Beantwoord vrae in volsinne en maak seker dat die uitleg, inhoud en konteks van jou antwoorde voldoen aan die kognitiewe vlakke van die vrae.
7. Beantwoord slegs die vereiste aantal vrae. Meer antwoorde as die vereistes aantal, sal NIE nagesien word NIE.
8. Gebruik slegs swart of blou ink.
9. Nieprogrammeerbare sakrekenaars mag gebruik word.
10. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A (VERPLIGTEND)**VRAAG 1****30 PUNTE – 20 MINUTE**

- 1.1 Verskeie opsies word as antwoorde tot die volgende vrae gegee. Kies die korrekte antwoord en skryf slegs die letter (A–C) langs die ooreenstemmende vraagnommer (1.1.1–1.1.8) in die ANTWOORDEBOEK neer.
- 1.1.1 Belasting en subsidies op ... word in berekening gebring wanneer BBP teen basiese pryse bereken word.
- A uitvoere
 - B produksie
 - C kommoditeite
- 1.1.2 Die bedrag geld wat uit die ekonomiese kringloop vloei, is ...
- A insputtings.
 - B verliese.
 - C lekkasies.
- 1.1.3 Wanneer die geldeenheid van 'n land slegs gebaseer word op markkragte, maak hulle gebruik van 'n ... wisselkoersstelsel.
- A beheerde
 - B vry-swewende
 - C vaste
- 1.1.4 Watter EEN van die volgende kan 'n tekort op die betalingsbalans veroorsaak?
- A Inwaartse buitelandse investering
 - B Toename in buitelandse valuta-reserwes
 - C Afname in mineraal-uitvoere
- 1.1.5 Aanwysers wat verander voordat die sakesiklus verander, word ... aanwysers genoem.
- A leidende
 - B saamvallende
 - C sloerende
- 1.1.6 'n Tegniek wat gebruik word om die onbekende te voorspel deur bekende feite of inligting te gebruik, word ... genoem.
- A ekstrapolasie
 - B innovasie
 - C amplitude

1.1.7 'n Argument ten gunste van beskerming van plaaslike nywerhede, is ...

- A onstabiele loonvlakke.
- B die voorkoming van storting (dumping).
- C minder werksgeleenthede.

1.1.8 Die staat streef na 'n meer gelyke verspreiding van inkomende gebruik te maak van 'n ... persoonlike belastingstelsel.

- A proporsionele
- B progressiewe
- C regressiewe

(8 x 2) (16)

1.2 Kies 'n beskrywing uit KOLOM B wat by 'n begrip in KOLOM A pas. Skryf slegs die korrekte letter (A–I) langs die ooreenstemmende vraagnommer (1.2.1–1.2.8) in die ANTWOORDEBOEK neer.

KOLOM A		KOLOM B	
1.2.1	Vryhandel	A	Styging in reële BBP
1.2.2	Ruilvoet	B	Goedere wat nie-mededingend in gebruik is
1.2.3	Finansiële markte	C	'n Sakesiklus veroorsaak deur innovasie, oorloë, ens.
1.2.4	Investering	D	Produsente en verbruikers kan enige plek in die wêreld goedere en dienste koop en verkoop
1.2.5	Gemeenskaps-goedere	E	Die toestand van 'n ekonomie waar niemand beter daaraan toe is sonder om iemand anders slegter daaraan toe te maak nie
1.2.6	Kondratieff-siklus	F	Besteding deur ondernemings op kapitaalgoedere
1.2.7	Ekonomiese groei	G	Bied geleenthede vir leen en besparing
1.2.8	Pareto-doeltreffendheid	H	Goedere en dienste word in hierdie mark verhandel
		I	Die verhouding tussen uitvoerpryse en invoerpryse

(8 x 1) (8)

- 1.3 Gee EEN begrip vir elk van die volgende beskrywings. Skryf slegs die begrip langs die vraagnommer (1.3.1–1.3.6) in die ANTWOORDEBOEK neer.
- 1.3.1 'n Verhouding tussen werkloosheid en inflasie
- 1.3.2 'n Maatstaf wat gebruik word om uitvoere te bevorder
- 1.3.3 'n Vaste bedrag wat deur verbruikers betaal word vir water en elektrisiteit, ongeag die eenhede verbruik
- 1.3.4 Hulle is die primêre eienaars van die produksiefaktore
- 1.3.5 Geld wat ontvang word sonder dat enige produktiewe diens gelewer was
- 1.3.6 Wêreldwye interaksie van ekonomieë deur middel van handel
(6 x 1) (6)

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B

Beantwoord TWEE van die drie vrae uit hierdie afdeling in die ANTWOORDEBOEK.

VRAAG 2: MAKRO-EKONOMIE**40 PUNTE – 30 MINUTE**

2.1 Beantwoord die volgende vrae.

2.1.1 Noem TWEE voorbeelde van nie-duursame goedere. (2 x 1) (2)

2.1.2 Hoe sal buitelandse direkte investering die Suid-Afrikaanse ekonomie bevoordeel? (1 x 2) (2)

2.2 Bestudeer die onderstaande tabel en beantwoord die vrae wat volg.

NASIONALE INKOME REKENINGE VAN SUID-AFRIKA

	R MILJOENE	
	2012	2013
Vergoeding aan werkers	1451	1576
Netto bedryf surplus	922	961
Verbruik van vaste kapitaal	406	443
Bruto toegevoegde waarde teen faktorkoste	2779	2980
Ander belastinge op produksie	56	64
MIN: Subsidies op produksie	15	14
...(A) ...	2820	3030
Belastinge op produkte	338	374
MIN: Subsidies op produkte	20	19
Bruto binnelandse produk teen markpryse	3138	3385

[Aangepas uit SARB Kwartaallikse Bulletin, September 2014]

2.2.1 Watter berekeningsmetode is in die bostaande tabel gebruik om die bruto binnelandse produk te bereken? (1)

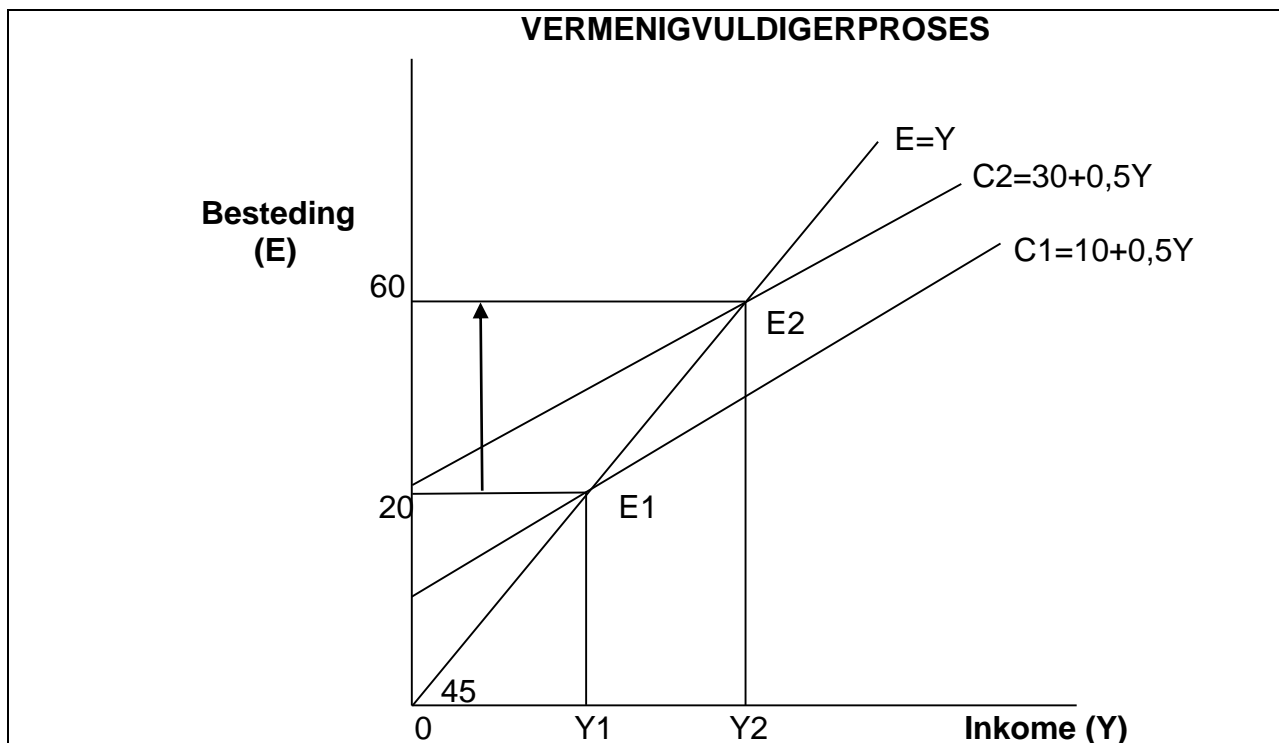
2.2.2 Noem EEN voorbeeld van belasting op produkte. (1)

2.2.3 Benoem die ontbrekende item (A). (2)

2.2.4 Hoe sal jy BBP na BNP omskakel? (2)

2.2.5 Bereken die vergoeding van werkers as 'n persentasie van die BBP teen markpryse in 2013. Toon ALLE berekeninge. (4)

2.3 Bestudeer die onderstaande grafiek en beantwoord die vrae wat volg.

2.3.1 Wat word deur die lyn $E = Y$ in die bostaande grafiek voorgestel? (2)

2.3.2 Omskryf die begrip *vermenigvuldiger*. (2)

2.3.3 Verduidelik die verhouding tussen die vermenigvuldiger en die marginale verbruik geneigdheid (mvg). (2)

2.3.4 Bereken die vermenigvuldiger vir die bogenoemde scenario. Toon ALLE berekeninge. (4)

2.4 Onderskei tussen *reële vloei* en *geldvloei* in die ekonomiese kringloop model. (4 x 2) (8)

2.5 Hoe kan die vestiging van meer arbeidsintensiewe nywerhede, Suid-Afrika bevoordeel? (4 x 2) (8)

[40]

VRAAG 3: MAKRO-EKONOMIE**40 PUNTE – 30 MINUTE**

3.1 Beantwoord die volgende vrae.

3.1.1 Noem TWEE aanwysers wat verwant aan internasionale handel is. (2 x 1) (2)

3.1.2 Hoe beïnvloed die depresiasie van die rand die uitvoere van goedere en dienste? (1 x 2) (2)

3.2 Bestudeer die onderstaande uittreksel en beantwoord die vrae wat volg.

KOOP PLAASLIK EN GEE DIE SUID-AFRIKAANSE EKONOMIE 'N HUPSTOOT

Die Trots Suid-Afrikaanse veldtog het die ondersteuning van alle Suid-Afrikaanse produsente versoek. Suid-Afrika staan tans die uitdaging van mededinging in 'n onregverdigde internasionale ekonomie, in die oë. Alle Suid-Afrikaners koop plaaslike produkte en dra by tot werkskepping.

Ons eie nywerhede benodig beskerming totdat hulle gevestig is. Korea se reuse handelsmerke soos Samsung en Hyundai is nie net groot in hulle eie land nie; hulle is ook internasionale reuse en groot werkverskaffers.

[Aangepas en vertaal uit *Finweek*, 12 Oktober 2015]

3.2.1 Noem EEN handelsmerk uit die uittreksel wat van Korea ingevoer word. (1)

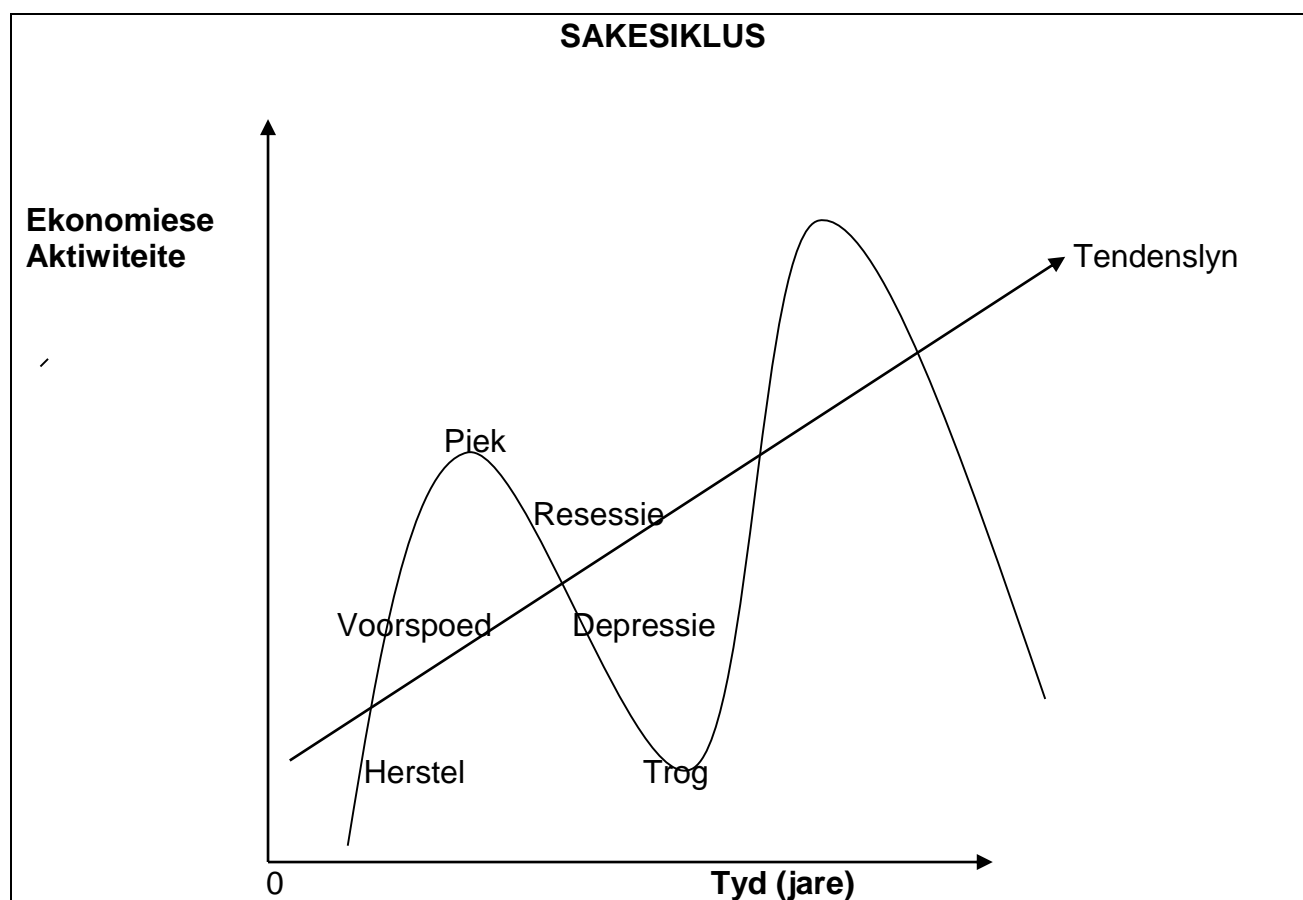
3.2.2 Met verwysing na die uittreksel, identifiseer die uitdaging wat Suid-Afrika in die gesig staan, ten einde sukses in die internasionale markte te behaal. (1)

3.2.3 Verduidelik die begrip *beskerming* kortliks. (2)

3.2.4 Watter maatreëls kan die regering gebruik, ten einde te verseker dat plaaslike nywerhede beskerm word? (2)

3.2.5 In jou eie woorde, hoe kan plaaslike ondersteuning die Suid-Afrikaanse ekonomie 'n hupstoot gee? (4)

3.3 Bestudeer die onderstaande grafiek en beantwoord die vrae wat volg.

3.3.1 By watter stadium, in bostaande grafiek, ondervind die ekonomie inflasie? (2)

3.3.2 Omskryf die begrip *sakesiklus*. (2)

3.3.3 Wat word deur die tendenslyn aangetoon? (2)

3.3.4 Verduidelik hoe die regering ekonomiese aktiwiteit kan stimuleer in 'n poging om die sakesiklus uit te stryk. (4)

3.4 Hoe doeltreffend is internasionale handel vir Suid-Afrika? (4 x 2) (8)

3.5 Watter impak sal 'n tekort op die lopende rekening op die ekonomie het? (4 x 2) (8)

[40]

VRAAG 4: MAKRO-EKONOMIE**40 PUNTE – 30 MINUTE**

4.1 Beantwoord die volgende vrae.

4.1.1 Noem enige TWEE vorme van invoervervanging. (2 x 1) (2)

4.1.2 Hoe het die regering ekonomiese regverdigheid bevorder kragtens sy opvoedkundige verpligtinge? (1 x 2) (2)

4.2 Bestudeer die onderstaande uittreksel en beantwoord die vrae wat volg.

EKONOMIESE AANWYSERS

Ekonomiese aanwysers word statisties gebruik om aspekte van die ekonomie te meet, wat help om sakesiklusse te voorspel, byvoorbeeld werkloosheid koerse, kleinhandel verkope en ruimte vir advertensies van werksgeleenthede.

Behalwe ekonomiese aanwysers, is die lengte en amplitude van 'n sakesiklus ander faktore wat die voorspelling van sakesiklusse onderlê.

Die Suid-Afrikaanse Reserwebank (SARB) stel ook saamvallende aanwysers saam om die prestasie van die ekonomie weer te gee.

[Aangepas vanaf internet bronne, 2013]

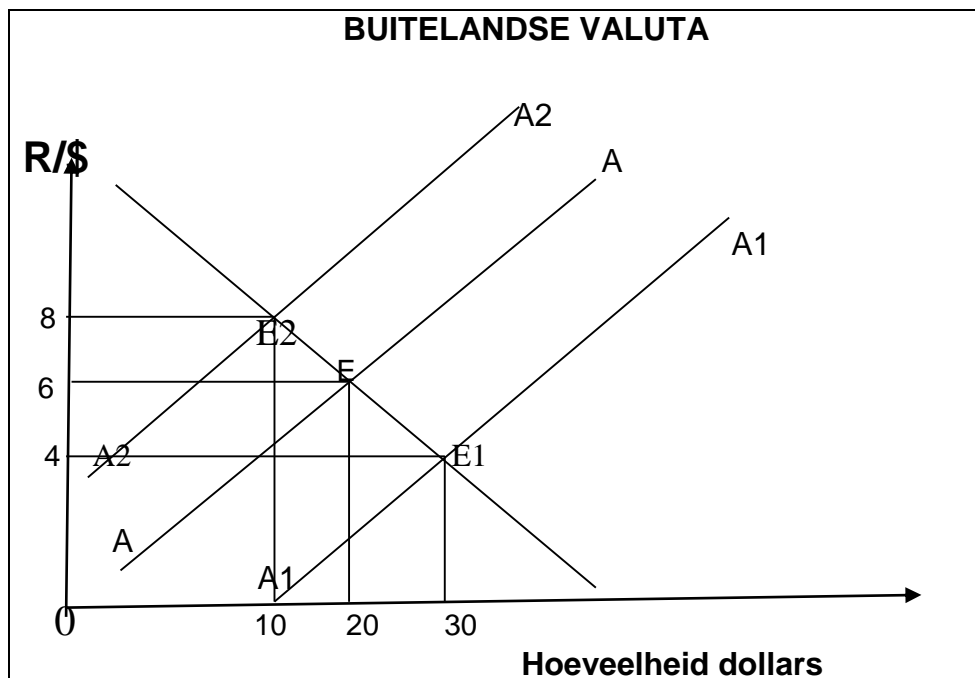
4.2.1 Wat stel die amplitude van 'n sakesiklus voor? (2)

4.2.2 Definieer die begrip *lengte*. (2)

4.2.3 Identifiseer 'n leidende aanwyser uit bostaande uittreksel. (2)

4.2.4 Verduidelik bewegende gemiddeldes as 'n eienskap wat voorspelling onderlê. (4)

4.3 Bestudeer die onderstaande grafiek en beantwoord die vrae wat volg.

- 4.3.1 Watter aanbod-kurwe dui op 'n afname in die aanbod van dollars? (1)
- 4.3.2 Watter soort wisselkoers-stelsel word tans in Suid-Afrika gebruik? (1)
- 4.3.3 Verduidelik die begrip *wisselkoers*. (2)
- 4.3.4 Noem EEN faktor wat tot 'n toename in die aanbod van dollars kan lei. (2)
- 4.3.5 Gebruik bostaande grafiek om die uitwerking van die toename in die aanbod van dollars op die R/VSA\$ wisselkoers, te verduidelik. (4)
- 4.4 Onderskei tussen *eksogene* en *endogene verduidelikings* van 'n sakesiklus. (4 x 2) (8)
- 4.5 Evalueer die sukses van ekonomiese groei en prysstabiliteit as deel van die regering se makro-ekonomiese doelwitte. (4 x 2) (8)

TOTAAL AFDELING B: 80

AFDELING C

Beantwoord EEN van die volgende twee vrae in hierdie afdeling.

STRUKTUUR VAN OPSTEL	PUNTE-TOEKENNING
Inleiding	Maks. 2
Liggaam: <ul style="list-style-type: none"> Hoofgedeelte: Bespreek in besonderhede/Diepgaande bespreking/Ondersoek/Bespreek krities/Ontleed (Analiseer)/Vergelyk/Evalueer/Onderskei/Verduidelik/Assesseer/Debatteer Addisionele gedeelte: Gee eie mening/Bespreek krities/Evalueer/Evalueer krities/Teken 'n grafiek en verduidelik/Gebruik die gegewe grafiek en verduidelik/Voltooi die gegewe grafiek/Bereken/Lei af/Vergelyk/ Verduidelik/ Onderskei/Interpreteer/Debatteer kortliks/Hoe?/Stel voor 	Maks. 26 Maks. 10
Slot Enige toepaslike hoër orde slot wat die volgende behoort in te sluit: <ul style="list-style-type: none"> 'n Kort opsomming van wat bespreek is / ontleed sonder om reeds genoemde feite, in die inhoud, te herhaal 'n Mening of gewaardeerde oordeel oor die bespreekte feite Addisionele ondersteunende inligting om bespreking te versterk / ontleding 'n Teenstrydige sienswyse met motivering, indien vereis Aanbevelings 	Maks. 2
TOTAAL	40

VRAAG 5: MAKRO-EKONOMIE**40 PUNTE – 40 MINUTE**

Die privaatsektor is nie altyd volmaak in die toekenning van hulpbronne nie en probleme kan voorkom wanneer die openbare sektor inmeng om sekere goedere en dienste te lewer.

- Bespreek die probleme van openbare sektor voorsiening. (26 punte)
- Hoe kan die Suid-Afrikaanse regering doeltreffendheid in dienslewering verbeter? (10 punte)

[40]**VRAAG 6: MAKRO-EKONOMIE****40 PUNTE – 40 MINUTE**

Internasionale handel is die ruggraat van ons moderne kommersiële wêreld as produsente in verskeie nasies probeer om baat te vind by 'n uitgebreide mark, eerder as om beperk te word om binne hulle eie grense te verkoop.

- Bespreek uitvoerbevordering as deel van Suid-Afrika se internasionale handelsbeleid. (26 punte)
- Hoekom word Suid-Afrikaanse verbruikers aangemoedig om plaaslik geproduseerde produkte te koop, in plaas van ingevoerde goedere? (10 punte)

[40]

TOTAAL AFDELING C: 40
GROOTTOTAAL: 150